

1 U N E

‘Doe je ogen open, Une.’
‘Nee,’ zeg ik.

Het is donker. De wereld slaapt. Ze ademt rustig, net als ik. Ik trek mijn deken nog wat dichtter om me heen en klem de stugge vacht in mijn vingers. Ik weet wat er komen gaat.

‘Je. Hebt. Het. Beloofd!’

Eén, twee, drie rukken, maar Sumi krijgt de deken niet uit mijn handen getrokken. Ik win. Ik duik met mijn hoofd weg in het warme holletje onder het bont.

‘Une!’

Hij zegt mijn naam zachtjes, maar het klinkt alsof hij liever zou schreeuwen. Hij heeft ook wel gelijk. Ik heb het beloofd. Maar ik dacht dat hij wel zou bijtrekken. Dat als hij erover zou nadenken, hij vannacht gewoon zou gaan slapen en we vandaag zouden opstaan alsof er niets aan de hand was. Als ik volhoud, gaat hij vast weer liggen. Het gevaar dat iemand hem hoort, is nu al groot. Kikè is een lichte slaper. En als hij merkt dat we wakker zijn...

‘Goed,’ gromt Sumi. ‘Dan ga ik wel alleen. Ik dacht dat we vrienden waren. Ik had het mis.’

Ik hoor hem weglopen, maar ik moet volhouden. Hij meent niet

wat hij zei. Hij wil gewoon dat ik me schuldig voel. Ik mag niet toegeven. Maar toch... Alleen gaan is gevaarlijk. Het is meer dan gevaarlijk. Ik knijp mijn ogen stijf dicht en probeer mezelf terug in slaap te denken. Maar het is zinloos. Sumi heeft gewonnen.

Ik doe mijn ogen weer open en zo stil mogelijk kruip ik de warmte van het bont uit. Mammoet is het. Denk ik. Mijn deken is al zo oud dat de vacht en kleur ervan veranderd zijn in iets onherkenbaars. Maar hij ruikt lekker, naar vuur, naar dromen en naar mij. Ik voel me er veilig in.

Ik tast in het rond, mijn ogen nog niet gewend aan het duister in de grot. Om me heen slaapt de stam. Mijn stam. Mijn familie. Sommigen snurken, anderen mompelen in hun slaap, zachte woorden die niet bestemd zijn voor wakkere oren. Ik doe mijn best om niet te luisteren. Wat heb ik nodig? Mijn warme omslag. Mijn buidel met gereedschap. Waar is dat stomme ding? Ik kijk achterom. Een vage schaduw beweegt naar de uitgang van de grot, waarachter de heldere sterrenhemel eruitziet als een diep meer vol met lichtpuntjes. Sumi is al bijna weg.

Ik fluister een verwensing en zoek verder. Hier! Natuurlijk zo'n beetje waar mijn hoofd net lag. Snel gris ik mijn spullen van de grond en bind het touw met de buidel om mijn middel. Ik kan inmiddels goed zien. Het is niet moeilijk om tussen de slapende mensen door te glippen zonder dat ze wakker worden. Nu alleen nog mijn speer. Hij staat tussen alle andere op een rij tegen de wand, vlak naast de uitgang. De drie rode banden net onder de houten punt maken hem zelfs in het donker gemakkelijk te herkennen. Ik til hem voorzichtig op, heel voorzichtig... Als de andere speren omvallen, dan is het gedaan. Met mij én met Sumi. Maar het gaat goed, en voor ik het weet, sta ik buiten. Sumi is nog niet zo ver weg. Na een kort sprintje loop ik al naast hem.

‘Ik wist het wel,’ zegt hij.

Ik antwoord niet en houd mijn blik op de horizon gericht. Om ons heen is het land kaal en het gras ruw. De vlechtende, smalle stromen van de rivier blinken. Achter ons rijzen de donkere rotsen omhoog uit de aarde. Ik kan ze voelen, alsof er iemand naar mijn rug staat te staren. Ook onder mijn voeten strekken ze zich uit, maar dan dieper onder de grond, onzichtbaar. Rots en steen is overal. De Binnenwereld is ervan gemaakt.

‘Ben je boos op me?’ vraagt Sumi.

‘Ja,’ zeg ik. ‘Je bent een stomkop.’

‘Klopt,’ zegt Sumi. ‘Maar jij bent een beloftebreker. Ik ben ook boos op jou.’

Ik zucht. ‘Dan staan we gelijk. Hier, hou eens vast.’ Ik druk mijn speer in zijn vrije hand en sla de omslag om mijn schouders. Vossenbont. Deze is nog niet zo oud als mijn deken van misschien-wel-mammoet. ‘Geef maar weer,’ zeg ik als de omslag vastzit.

Sumi geeft me mijn speer, maar blijft hem vasthouden.

‘Une,’ zegt hij.

We blijven staan en ik kijk hem aan. Zijn hand raakt de mijne en ik ril.

‘Ik ben blij dat je er bent. Met jou erbij gaat het lukken. Ik weet het zeker.’

‘We zullen zien,’ zeg ik.

Ik doe een stap vooruit, maar Sumi blijft mijn speer vasthouden. Ik geef er een rukje aan en hij laat los. Als ik snel opzijkijk, zie ik dat hij grijnst.

Idioot, denk ik. Maar ik zeg iets anders.

‘Zorg dat je me bijhoudt.’

Ik hoop niet dat hij ziet dat ik bloos.

Het is niet ver naar waar de vlakke langzaam overgaat in een wirwar van kronkelige dennen en schilferende berken, maar het is ver genoeg. Ver genoeg om te gaan twijfelen. Ver genoeg om te wensen dat ik nooit onder mijn dekens vandaan was gekomen. Waarom doe ik dit? Waarom ben ik midden in de nacht op pad met een jongen die alleen maar stoer wil zijn? Al kan ik natuurlijk ook gewoon toegeven dat ik hem leuk vind. Maar dat lijkt me niet zo'n goed idee.

Ik zucht en Sumi kijkt me aan.

'Gaat het wel?' vraagt hij.

'Prima,' zeg ik.

'Jij was de enige aan wie ik dit kon vragen, weet je,' zegt Sumi.

'Hm.'

'Jij bent de enige die net zo avontuurlijk is als ik. De enige die dit snapt.'

'Wat, dat het een goed idee is om in je eentje te gaan jagen? Om de stam achter te laten zonder dat iemand weet waar je bent?'

'Ja, precies. Dat.'

Sumi heeft het mis. Ik snap het helemaal niet. Natuurlijk, iedereen zal hem – en misschien zelfs mij – bewonderen. Als het lukt. En pas nadat Kikè ons aan onze oren de grot in heeft getrokken, ons heeft uitgescholden en ons drie dagen honger heeft laten lijden. Maar ik zou dit nooit uit mezelf doen. Ik zou gewoon wachten tot we weer gaan jagen met de groep. Dan heeft iedereen de kans om zich te bewijzen.

'Je weet toch hoe de anderen zijn, Une. Ze duwen me altijd weg, net als ik op het punt sta om te steken. Ze voelen zichzelf allemaal beter dan ik. Maar als ik alleen op jacht ga – met jou, natuurlijk – dan zullen ze eens zien wie hier de beste jager is. Dan zullen ze wel anders praten!'

Dat is wat Sumi zei die avond bij het vuur, toen hij me vroeg. Het was een stom idee. Maar Sumi vroeg mij. Niet Yuke of Kitoë. Mij.

‘Jij bent een goede jager,’ zei hij er nog bij. ‘Je bent sterk. Ik vertrouw je.’

En ik smolt als een sneeuwvlok op een warme hand.

Links van ons begint een oranje streep te gloeien. De zon wordt wakker. Binnenkort zal hij ons zien, twee ongehoorzame jagers die hun stam in de steek hebben gelaten. Ik wil me verdedigen. Ik wil de zon vertellen dat Sumi net zo goed bij mijn stam hoort. Moet ik hem dan niet helpen? Maar de zon kent geen genade. Hij zou antwoorden dat ik Sumi pas echt had geholpen als ik hem had overgehaald om niet te gaan. Ik denk aan Kikè en zijn boze blik. Aan de honger die ongetwijfeld gaat komen. Ik zie er nu al tegen op.

Terwijl het licht de dag terugverovert, verschijnen de eerste bomen van het bos aan de horizon. We moeten er een heel eind in om de kudde koeien te vinden die Sumi op het oog heeft. Hoe gaan we dit eigenlijk doen met ons tweeën? Ik hoop vurig dat Sumi een kalfje uitkiest, maar ik weet eigenlijk al wel zeker dat hij voor een stier wil gaan. Een grote vette, met dikke, puntige hoorns. O, Kikè zal kwaad zijn. De stam is al zo klein. En twee jagers die zichzelf op deze manier in gevaar brengen... Onze straf zal nog veel erger zijn dan ik had bedacht.

‘Hé, wat is er?’ vraagt Sumi. ‘Durf je soms niet meer?’

Zonder dat ik het in de gaten had, ben ik steeds langzamer gaan lopen.

Sumi legt zijn hand op mijn arm. ‘We kunnen niet meer terug, hoor,’ zegt hij. ‘We zijn al bijna bij de bomen. De kudde is niet ver weg. Ik kan haar al horen.’

Hij liegt. Maar zijn hand ligt op mijn arm.

‘Kikè...’

‘Kikè!’ lacht Sumi. ‘Je bent toch niet bang voor die ouwe brombeer? Goed, we krijgen een paar dagen geen eten. Daar kunnen wij toch wel tegen? Denk aan wat de rest van ons zal vinden als we terugkomen! We zullen de allerbeste jagers zijn. Dat wil jij toch ook?’

Nee. Het kan me niets schelen. Maar dat zijn niet de woorden die uit mijn mond komen.

‘Beloof me dat we een prooi uitkiezen die we samen ook echt aankunnen. Geen volwassen stier. Niet een boze moederkoe.’

‘Wat ben je toch voorzichtig,’ zegt Sumi. ‘Maar jij je zin. We gaan voor een kleintje.’

Ik hoop dat hij mijn zucht van verlichting niet kan horen. Sumi knijpt nog even in mijn arm voor hij me loslaat. De plek tintelt en ik wrijf eroverheen. Sumi lacht.

‘Kom op, stoere jager,’ zegt hij. ‘Ik kan het vlees al proeven.’

Ik hoor de kudde. Ik ruik haar. Sumi zit op zijn hurken naast me. Heel dichtbij. Langzaam en voorzichtig komt hij iets omhoog; alleen zijn wilde haar en bruine ogen steken uit boven de gevallen boomstam waarachter we schuilen.

‘Wat zie je?’ fluister ik.

Maar eigenlijk weet ik dat al wel. Er is een groep koeien links van ons, met de kalfjes van vorig jaar. Ze zullen tussen de bomen liggen, herkauwend op het gras dat verderop op de open plekken groeit. Een grote stier ligt of wandelt tussen ze in. En net aan de rand van de kudde staan dan de jonge stieren. Ze blijven altijd in de buurt, maar horen er niet bij. Er kan maar één stier de baas zijn.

‘Er loopt er eentje wat verder weg,’ fluistert Sumi als hij weer naar beneden zakt. ‘Het kan haast niet beter.’

Hij grijpt zijn speer. Hij lijkt hem uit te willen wringen.

‘Mijn tiende vangst. Eerder dan Seko! Hij zal woest zijn.’

‘Tiende vangst?’

Ik verstijf. Zijn tiende vangst.

‘Waarom ben ik hier?’ vraag ik tussen opeengeklemd kaken door.

‘Nou, dat snap je toch wel,’ zegt Sumi, in zijn hoofd al bezig met de jacht. ‘Ik kan het niet alleen. En jij bent donker, net een schaduw. Dat maakt geen verschil als we op een kudde jagen, maar nu moeten we sluipen. Die stier ziet jou pas als het te laat is.’

‘Vergeet het,’ zeg ik en ik sta op zonder nog aan de kudde te denken. Terwijl ik wegloop, beginnen de koeien onrustig te snuiven. Prima. Goed zo. Laat ze maar op hun hoede zijn. Het duurt even voor ik Sumi’s voetstappen achter me hoor. Hij grijpt mijn arm, maar ik ruk me los.

‘Wat is er nou?’ vraagt hij.

Ik antwoord niet, maar blijf doorlopen.

‘Het spijt me, Une,’ zegt hij dan. ‘Het spijt me als ik iets verkeerd heb gedaan. Echt waar. Ik weet niet wat, maar...’

Woest draai ik me om. Ik zie aan zijn gezicht dat hij ervan schrikt. Ik grom en laat mijn tanden zien.

‘Je hebt me gebruikt!’ zeg ik. ‘Waarom denk je dat ik zou meewerken aan je tiende vangst? Daarna ga je weg! Op zoek naar een vrouw om mee terug te nemen naar de stam! Ik dacht... Ik dacht dat...’

Sumi kijkt naar me, eerst verbaasd, maar dan verschijnt er een vreselijke grijns op zijn gezicht. Hij grinnikt.

‘Une, kom op! Ik dacht dat je slim was. Je weet toch dat we geen vrouwen uit de stam mogen kiezen! Heet je Unekelo of niet? En daarbij... je ziet er net zo raar uit als je moeder. Wat je vader in haar gezien heeft, snapt niemand.’

Het voelt alsof Sumi me in mijn buik heeft gestompt.

‘Dus ik ben niet goed genoeg voor jou, maar wel voor je opscheperige jachtpartij?’ vraag ik.

Mijn stem is hoger dan gewoonlijk. Ik stik bijna in mijn woorden. Ik weet niet of ik woedend ben, verdrietig of dat ik me schaam.

‘Kom nou, Une,’ zegt Sumi ongeduldig. ‘Zo bedoelde ik het niet. Wie kon ik anders vragen? De jongens niet, want die willen zelf als eerste de tien halen. De mannen hebben hier geen zin meer in. En van de meisjes ben jij het avontuurlijkst. Geef maar toe.’

‘Maar het is wel handig dat ik niet zo’n bleekneus ben als jij of de rest.’

Ik wil het hem horen zeggen. Ik wil het hem horen toegeven. Ik ben niets voor hem, niets meer dan een handig hulpstuk. Hoe kon ik ooit denken dat het anders was?

‘Doe niet zo flauw.’

‘Ik ben flauw als ik daar zin in heb,’ snauw ik. ‘Waarom heb je niet gewoon gezegd dat het om je tiende jacht ging?’

‘Dan was je nooit meegegaan.’

Eindelijk kijkt hij dan toch een beetje ongemakkelijk.

‘Ik... Ik wist heus wel dat je me leuk vindt. Maar ik durfde er niets van te zeggen. Ik vond het eigenlijk ook wel leuk. Dat jij me leuk vindt, bedoel ik.’

‘Je hebt dus tegen me gelogen.’

‘Hoe kan ik gelogen hebben als ik niets heb gezegd?’

‘Maar je lachte naar me. Je kéék. Je – je raakte me aan...’

‘Mag ik niet eens meer kijken dan?’

Dit gaat helemaal verkeerd. Ik staar Sumi aan met een blik die hopelijk koud en kwaad is.

Sumi staart terug.

‘Ga je weg?’ vraagt hij dan. ‘Of gaan we die stier neerhalen? Je krijgt een deel van de buit, ik beloof het.’

Ik zwijg.

‘Kom op, zwartje. Je wilt het wel.’

‘Noem me niet zo!’ Zwartje. Dat is dus hoe hij me ziet. Ik kijk naar de hand waarmee ik mijn speer vasthoud. Mijn huid is donker als de neus van een bizon. Sumi heeft de kleur van een paddenstoel, net als de rest van de stam. Alleen mijn moeder ziet eruit zoals ik. Ze is in het oosten geboren, verder weg dan ik ooit geweest ben, bij de stam van Tuno. Maar ze wil er nooit over praten, hoe vaak ik er ook naar vraag. Vader, toen hij nog leefde, vertelde me ook nooit iets. Het enige wat ik weet, is dat mijn moeder en ik anders zijn. Anders dan de mensen om ons heen. Anders dan Sumi.

‘Nou?’ dringt Sumi aan.

Als ik slim ben, laat ik hem hier lekker achter in z’n eentje. Dan zoekt hij het maar uit. Dan zorg ik ervoor dat Seko zijn tiende vangst eerder heeft dan hij. En dan zal ik Sumi bij elke volgende jacht in de weg zitten, zodat hij zijn tiende nooit haalt. Al zal hij dat best doorhebben. En dan zal hij me voor altijd haten. Ik grom.

‘Goed dan. We zijn hier nu toch. Maar ik wil de achterpoten. Al-lebei.’

‘Hebberd,’ zegt Sumi.

‘Graag of niet.’

Ik steek mijn hand uit. Vanaf nu is dit een ruil. We hoeven niet meer te doen alsof er meer achter zit. Hij niet en ik niet.

Even kijkt Sumi naar mijn hand alsof het iets uit de Binnenwereld is, maar dan vermant hij zich. Dat valt me van hem mee. Hij haakt zijn vingers in de mijne.

‘Afgesproken,’ zegt hij.

‘Afgesproken,’ zeg ik. ‘Goed. Laten we een stier gaan vangen.’

Ik sluip. Ik adem zo zachtjes als ik maar kan. Ik kruip zo laag mogelijk en gebruik één arm om mezelf in evenwicht te houden. In de andere houd ik mijn speer. Aan de overkant doet Sumi hetzelfde. We zien elkaar niet, maar we weten van elkaar dat we er zijn.

Tussen ons in loopt de jonge stier. Af en toe kijkt hij verlangend naar de kudde verderop. Volgende lente gaat hij de grote stier uitdagen, ik weet het zeker. Zijn vacht glanst, zijn spieren trillen, en hij snuift in de richting van de koeien. Hij is er bijna klaar voor. Maar met een beetje geluk gaat het zover niet komen. Met een beetje geluk is hij straks van Sumi en mij.

Straks. Zover zijn we nog niet. Ik moet mijn aandacht erbij houden. Bij het hier en nu. Er mag niets anders in mijn hoofd zitten dan de stier waarop we jagen. De bomen waartussen hij staat. Alles om hem heen. Er zijn struiken waarachter we ons kunnen verschuilen, maar waarin we ook verstrikt kunnen raken. Stenen waarover we kunnen struikelen. En dan heeft de stier ons te pakken in plaats van andersom. Ik kijk. Ik luister. En langzaam beweeg ik naar voren. Naar het gevaar toe. Dat is hoe het leven soms is. Zeker het leven van een jager.

Hoe dichterbij ik kom, hoe onrustiger de stier wordt. Hij zou ons niet moeten kunnen ruiken. We hebben op de wind gelet. Het is alsof hij voelt dat er iets aan komt. Hij draaft een eindje weg en Sumi en ik volgen, ieder aan een andere kant. We hoeven elkaar niet te zien, we hoeven niets te zeggen, we weten allebei wat we moeten doen. We doen dit niet voor het eerst, ook al zijn we eigenlijk vooral gewend om op grote kuddes te jagen.

Ik zal als eerste op de stier af gaan. Sumi is er zeker van dat het dier mij niet zo snel zal zien. Hij zegt dat hij dat eerder heeft gemerkt, tijdens andere jachtpartijen. Volgens Sumi heb ik meer kans

om dichterbij te komen, meer kans om mijn speer diep in de flank van de stier te steken om hem kreupel te maken. De stier zal zich dan op mij richten, en Sumi met zijn speer pas opmerken als het te laat is. Dat is het plan.

Ik kan me niet voorstellen dat het echt waar is wat Sumi zegt. Ook al zou de stier me echt minder snel zien, dan zal hij me alsnog gewoon horen en ruiken, net zo goed als hij ieder ander mens zal horen en ruiken. Maar als Sumi wil denken dat het anders is... Dan moet ik er nu in meegaan. Ik ga mijn best doen. Ik ga mijn best doen, zodat Sumi een vrouw kan vinden. Een steek trekt door mijn borst. Ik mis hem nu al.

De stier blijft een eindje verderop staan, nog wat verder van de kudde af dan eerder. Mooi. Nu hebben we hem echt helemaal voor onszelf. Ik versnel mijn pas, maar blijf laag. De stier kijkt mijn kant op. Weet hij dat ik er ben? Ik grijp mijn speer met twee handen vast. Als hij nu vlucht, ga ik hem achterna. Maar het dier snuift en laat dan zijn kop hangen. Ik ben bijna bij hem. Dan ineens knapt aan de overkant een tak. Sumi! Stomkop!

De stier zwaait zijn kop in de richting van het geluid en briest. Hij begint te rennen. Ik kan maar één ding doen. Ik kom met een schreeuw overeind en gooi mijn speer.

‘Hier ben ik!’ roep ik als het dier een kreet slaakt. Mijn speer steekt laag uit zijn zij. Ik heb hem niet echt goed geraakt, maar dat was ook niet de bedoeling.

‘Hej! Ik ben hier!’

De stier kijkt niet eens om. Aan de overkant is Sumi opgestaan. Hij rent op het dier af met zijn speer in twee handen en een schreeuw die uit zijn tenen lijkt te komen. Ik ren ook. Als ik mijn speer te pakken kan krijgen, kan ik Sumi nog helpen. Ik grijp naar het hout dat

op en neer deinst op het ritme van de denderende hoeven. Mis! Nog eens. Dit keer klemmen mijn vingers zich om de speer en ik trek met al mijn kracht. Hij is los! Ik kijk op.

‘Sumi!’

Alles lijkt ineens trager te gaan, zo traag als druipende honing. De stier en Sumi stormen op elkaar af alsof ze elkaar een kopstoot gaan geven. Sumi’s speer steekt recht vooruit. Achter het schouderblad moet hij zijn, waar het hart en de longen zitten. Hij wil de stier verrassen door op het laatste moment uit te wijken en toe te steken. Ik heb het pas één keer eerder iemand zien doen. Sumi wil de held uithangen. Maar de stier is razend, en heeft zijn hoorns op hem gericht. Het gaat fout. Ik moet iets doen! Ik ren met de stier mee, mijn speer in de aanslag. Ik moet hem een andere kant op krijgen, hem afleiden, hij is er al bijna, zijn hoorns gaan Sumi doorboren...

Sumi schreeuwt, springt, draait weg en steekt toe. Raak! Maar de stier draait met Sumi mee, en zijn hoorns haken achter zijn benen.

‘Nee!’ schreeuw ik.

Ik wijk uit, zet me schrap en steek, zo snel en hard als ik kan. Ik kijk op. Sumi staart me recht aan.

Wat?

Hoe kan dit? Wat doet Sumi hier? Zijn ogen zijn wijd opengeperd en zijn mond beweegt. Er komen geen woorden uit, maar alleen een zacht gerochel. Het duurt even voor ik het zie, voor ik begrijp wat er is gebeurd. Mijn speer is in Sumi terechtgekomen in plaats van in de stier. Het beest heeft hem opzij gegooid net op het moment dat ik toestak.

Ik schreeuw en laat mijn speer vallen. Ik kijk naar mijn handen. Er zit geen bloed op. Geen bloed dat iemand kan zien, tenminste. Sumi zakt neer op de grond en voordat ik hem kan tegenhouden, is

hij al voorover gevallen. Het is alsof ik van een afstand naar mezelf kijk terwijl ik over hem heen buig en hem omdraai. Alles glimt rood. Zijn buik, zijn handen. Ik zoek de wond op en druk hard. Ik wil zijn bloed binnenhouden, zijn darmen op hun plek.

‘Sumi, Sumi,’ kerm ik, ‘het spijt me zo!’

Zijn blik is wazig en zijn huid glimt van het zweet.

‘Dit... had nou ook weer niet hoeven,’ zegt hij met moeite. ‘Je had ook gewoon mogen zeggen... dat je een hekel aan me hebt.’

Hij slaagt er zelfs in om te grijnzen. Ik wil hem slaan. Ik wil hem omhelzen.

‘Niet doodgaan,’ zeg ik.

‘Je hebt er anders wel... je best voor gedaan.’

Tranen springen in mijn ogen.

‘Het was een ongeluk.’

Sumi kucht. Op zijn lippen verschijnen rode spetters.

‘Is hij dood?’ vraagt hij dan.

Even weet ik niet wat hij bedoelt. Ik ben te druk met kijken naar het bloed dat tussen mijn vingers door sijpelt. Het is warm, maar koelt snel af op mijn huid. Sumi’s leven loopt langzaam uit hem weg. En ik kan niets doen.

‘Une?’

Ik schrik op en kijk dan achterom. De stier! Die was ik helemaal vergeten. Hij had me zo aan zijn hoorns kunnen rijden. Ik draai me om, maar ik hoef me geen zorgen te maken. Het dier is even verderop door zijn poten gezakt. Hijgend rolt hij met zijn ogen. Sumi’s speer is goed terechtgekomen. Het zal niet lang meer duren.

‘Het is je gelukt,’ zeg ik tegen Sumi. ‘Je tiende vangst.’

Hij grijnst weer, maar zwakker nu, alsof het hem te veel moeite kost om de spieren in zijn gezicht aan te spannen.

‘Jammer dat ik er niets meer aan heb.’

‘Niet zeggen,’ smeek ik. ‘Je komt er weer bovenop. Ik ga je verbinden en dan draag ik je terug naar de stam. Nine zal voor je zorgen en voor je het weet, kun je op reis.’

Sumi maakt een geluid dat lijkt op een lach.

‘Zing voor me, Une.’

‘Nee,’ zeg ik.

Ik wil het dodenlied niet zingen.

‘Une,’ zegt Sumi. ‘Alsjeblieft?’

Ik weet niet of ik het kan. Mijn keel zit dicht. Mijn tranen hebben zich verplaatst naar mijn neus. Hij zit vol snot. Ik haal hem op.

‘Ohé, Ohé,’ begin ik zachtjes.

‘Harder,’ zegt Sumi. ‘Ik kan je niet goed horen.’

Ik slik mijn snot en tranen door.

Ohé, Ohé

Neem me in je armen

Ohé, Ohé

Laat me rusten in je schoot

Ik zal zijn waar jij bent

In de aarde, voor altijd

Ik zal leven voeden

Dat opgroeit na mijn dood

Ohé, Ohé

Neem me in je armen

Ohé, Ohé

Mijn leven is voorbij

Maar ik zal nooit ver weg zijn

De aarde zorgt voor mij

‘Une...’ zegt Sumi.

Zijn stem kraakt. Een huivering trekt door zijn lijf. En hij verdwijnt. Zijn ogen staren, maar de glans die me zo vaak warm maakte vanbinnen, is weg.

‘Sumi!’ roep ik. ‘Sumi, nee!’

Maar hij is net zo levenloos als de stier naast ons. Ik haal mijn handen van zijn buik en aai zijn gezicht, zijn armen. Ik omhels hem, trek hem naar me toe zodat hij met zijn hoofd op mijn schoot ligt. Ik kan het niet meer binnenhouden. Ik kerm. Ik huil. Ik jank als een wolf in de nacht.